

Մանգրումի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՄԵՊՏԵՄԲԵՐ 23 ՃԻՄԱ

ՆԻՄԵՐՈ 157

Մանգրումի Էֆեմար համար 6 հանդիսանում է 300 հիւսիս փերիկով, սենյակներով, բոլոր փայտեղ տախի ինքնուրուշ, 200 զ՛՛ օլուկ, ալթը այլը 100 զ՛՛ օլուկ, վե նիւսիւսի տախի 50 ար փայտայտ սաթըլաճագ տըր :

Իւսնաթըն պէհեր սաթըլը իշն, պի-բինճի տէֆատա 5, իշնի տէֆատա 2, վե իւշիւնիւ վե սայիւր տէֆատա 1 էր դուրուշ ալթնաճագ տըր :

Մեքթուկ վե սայիւր, Պէյ-օղլուհտա տօղթու-եօլտա 519 նիւսիւրու խանէտէ ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թապի-նէսիւտէ, Լարապիտ 8. Փանստեանէ կէսնտերիլէճէ տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅՅԷ

Նասըլ քի սէօյլէմիշիկ տըր, պիր գաշ հաթթատան պերու, Շարգ մէսէլսի Էփրօպա զաղէթալարնա պիր սերմայէ օլմանա պաշաւըլ տըր :

Պուշարտան էքսէրիսի, վե հաթթա ինկիլթէրրա զաղէթալար տախի, Տէվ-լէթի ալիյէ ալէյհիտէ պէտղէպանըգ խտիպ, ֆադաթ պազըլարը հազգանիյ-եթի թաասհուկ իթմէքտէ տըրլէր : Վե շու տախի սահի՛ տըր քի Մէմալիքի մահ-րուսէյի պօղտուգարը հալտէ, Բուսիա ալէյհիտէ տահա, զինատէ սէօյլէմէք-տէ տըրլէր : Էինէքի կիրիտ իիթիլալնտա մէտիտի օլտուգտան պաշգա, հաթթա Եուսան հիւքիւմէթինի պիր թագըմ զայ-րէթէշանըգ վե իտտաանա ճէսարէթինէ թէշիկ իտէն տախի տէվլէթի միւշարի-լէյհա տըր զանն իթմէքտէ տըրլէր :

Հէլէ պու ալաւտա Ամէրիգա ճիւմ հուրիյեթի տախի Բուսիա իլէ սըգը ֆրգը գօնուշարագ Շարգ թարաֆլարը-նա աեազ աթըպ, վե տօլտէրտան Շարգ մէսալիհի գըրըլարնտա կէզմէե չըգըշ-մասը Ֆրանսա վե ինկիլթէրրա զաղէթա-լարնըն էնտիշէ վե մէրագընը տալլէթ իթմէքտէ օլտուգտան, տայիմա տէվ-լէթլէրի նազարը տիգգաթլարընը տալլէթ իթմէքտէ տըրլէր :

Պազը զաղէթալարա նէզարէն, Ամէ-րիգա ճիւմ հուրիյեթինին Ագ-տէնիգտէ պիր եէր բէյտա իթմէք նիյէթի հուսու-լէ կէլմէսիմ իշն, Ֆրանսա տէվլէթի էլ-տէն կէլէն զայրէթի մէվգըն իճրայէ գօ-եաճագ իմիշ : զերա, ճիւմ հուրիյեթի միւշարիլէյհա, զաթէն Մէգսիգա մէսէլէ-լէրինտէ Ֆրանսանըն նիյէթինէ պիւյիւք պիր պալթա օլտուգտան, վե հաթթա նամուսուսա տախի թօգուստուգտան սօնրա, պիրտէ Շարգ իշնիլէն գարըշ-

մանա գալըշմասը, Ֆրանսա իշն տտէ-թա պիր նէվի հազարէթ ստըրմագտա տըր : քէզալիք պու խուսուս ինկիլթէր-րանըն տախի նամուսու թէքէպիլար վե տահա զինատէ մէնֆաթընա իթգուս-տուղուստան, Թիւքթիւս Ամէրիգանըն թէքիլթինէ իտտ իլէ, Մէյօս առասը-նըն եարըսընը վէրմէքիքտէն վազ կէշ-տիկի թագտիրտէ, քէնտույէ փարաճա մուսալէնէթ իտէճէ կինի պէեան իյլէմիշ իմիշ :

Էկէր շու սօն հալաւտիս եալան տէ-յիլ իտէ, գօնսօլիտմիլէրին պիր իճատը օլմալը տըր :

— Էփրօպա զաղէթալարը պիր հա-վաւտիս եազմազարը վազըթ, էօյլէ թաատիգ վե թահգըգ իթմէք, վե էթ-րաֆլըճա վե լաեքըլըճա անլաւըգտան, տիյնէտիքտէն, վե հալաւտիս եէնի հալա-տիսլէքտէն չըգըպ էսկիճի քիւֆէսի խար-ճը օլտուգտան սօնրա եազմազարը պի-զիւմ խոհեմ Մասիա կիպի պէքլէմտիք-լէրինտէն, վե զաղէթալարը չարթընը իճրա իտէրէք, էլէրինտէն կէլտիկի թագ-տիրտէ, հէր կիլի սըրըլարա վազըթ օ-լուպ, վե հէր տէվլէթին կիլի նիյէթ-լէրինի պիլմէք, վե կիլի մէճիսլէրինէ տախի գուլագ վուրմագ իսթէտիքլէրին-տէն, օլ եօլտա հէր ֆիտաքեարըլը իճ-րա իթտիքտէն պաշգա, պիր շէյի ա-զաճըգ իշնիլի իշնիլմէգ, անիտէ օնուս իւզէրինէ տիւրիւ պէ տիւրիւ քէշֆլէրէ վե միւպահասալարա չըգըշըլար, հէր իհթիմալտէն պուլուսան քէօշլէրի եա-ղարար, վե լահսըլ էսրար մէյտանէ չըգըն-ճանա գաւտար պէքլէմէյիպ, իլա պիր սա-տթ էվլէլ պիլմէք վե պիլտիրմէք իշն չա-լըշըլար վե հաթթա, պօշ աթըպ տօլու թուլթ մագ իշն էնվայի լիսանլար իսթիմալ իտիպ վե եօլար թուլթարար, վե պու-

սէօյլէտիկիմիգ էօյլէ պիր սահի՛լըք աիր քի, տէյիլ եալընըգ էփրօպա զաղէթա-լարնըն հէր պիր նիւսիսիսիտէ, հաթ-թա, պիլիմ պիր գաշ իլամա վե գարարա պէքլէյիմի զաղէթալարըմը միւսթէսնա թուլթուլտուղլարը հալտէ, հաթթա պուրա զաղէթալար տախի, այնի թա-լիգը թուլթ մագտա տըրլար :

Կէշէն հաթթալար, Մ. տը Պիգմարգըն քէյֆիկ լիք վէսիլէսիլէ Պիարիշէ կիթ-մէսի հալաւտիս զաղէթալարն մէրագը-նը տալլէթ իթմիշ, վե մուլթագա օրա-տա Ֆրանսա իմրէրաթօրու հազըթլէ-րիլէ կէօրիւշէճէք տիր, գօնուշաճագ տըր, վե բօլիթիգաճա պիր չօգ շէյլէր եաղըլըլ իտի : հալ պու քի օնուս մէվ-սիմի կէշտիկինտէն, պու կիւնլէրտէ զա-ղէթալարտա Բուսիա տէվլէթի խարիճիյէ նազըլը բրէնս կօրչագօֆ ճէնապլէրինին Պիարիշէ կիթտիկի վե կիտէճէ կի հալա-տիսլէրի եազըլմագտա օլտուգտան պաշ-գա, Շարգ մէսէլսի լազըրտըլը վե կի-րիտ զայլէսի տախի մէյտանտէ պուլուս-տուղուստան, զաղէթալար կիւնա կիւն մանէալար վէրմէքտէ, վե չօղլարը, միւ-շարիլէյհի շու սէյեահաթընը հէր հալ-տէ Շարգ մէսէլսիսի համլ իթմէքտէ, վե օլ պապտէ քէնտի էփրօպալարնը պէ-եան իյլէմէքտէ տըրլէր :

Վագա, հէնուղ մէյտանտէ իէսի պիր շէյ եօգաուր : լաքին բօլիթիգա ու-ֆուգուստա պիր թագըմ պուլուլթար տօլաշմագտա օլտուղուստա հէր էր-պապը տիգգաթ կէօրմէքտէ տիր : Սեպ-տեմբեր 28 թարիլիլէ շէքիլմիշտէ տիւնքի կիւն կէլմիշ օլան պիր թէլէկրաֆըմը մէգքիւր պուլուլթլարն պիր գաշարընը պիլտիրէրէք, մէսէլա Բալէրմօ իսթիլալը-նը, Գանտիա իսեանընը Եուսանըն իտտա-ալարընը, վե Մէգսիգատա տախի Ժուա-րիսթլէրին էնիտէն պաշ գալտըրմալա-

ընդ մէջտեղէն կէտիւրտիւրտէն սօնրա , պունըպըն քեաֆիքէսի տախի Ալմանեա մուհարէպէսինտէն նէշէթ իյլէտիլէր տէ միշ տիր : Շիմտի մարիֆէթ շունու պիլմէք տիր քի , պու ուլլուսուգուգ պուլլութլարը պիր եէրէ թօքլանրպ վէ աղըրլաշարագ եալմուրա թէպտիլ օլուպ եաղաճադ մը տըր , վէ եաղաղընտա պիր եա պիր գաշ եէրին խասարաթընը մուճիպ օլաճադ մը տըր , եօխսա պիր շէտիտ ըիւզկեարա վէ եախսո հարարէթէ թէսասիւլ իտէրէք տաղընպ կիտէճէք մի տիր : կէրչի պունու պիլմէք բէք կիւճտուր : լաքին շու սահիհ տիր քի , հա վաեա չեզան պուլլութ թէքրարէն եէրէ էնմէք իչին , հէր հալտէ պիր կիւն եաղմուր օլուպ եաղաճադ տըր :

— Ամէրիգատա տէրքեար օլան սէրպէթիլէթին եօլ չիւսիւզ լիւլիւ իլէ , էհալ իլէ հիւքիւմէթ պէյնիւտէ մէվճուտ պուլլուսան հիւսնի հալ վէ նիգամաթ վէ իմթիլաճ ու իսթիլահաթ , տօղրուսու , ինսըլմազ մէրթէպէտէ տիր , վէ էկէրչի պու կիւնքի կիւն կէօզլէրիմիզ էօնիւնտէ օլմաերպտա , վաթթիլէ շէյլէ պիր հիւքիւմէթ վար իմիշ տէյի թարիխլէրտէ օղուսու շուս իտիք , ազլէ մուղայիր տիր տէյէրէք իսթիհզաեա չեզըլաճաղըմըգտա շիւքէ հօգ իտի , Շէյլէ քի Ասիանըն նիշէ մահէլէրինտէ , վէ հաթթա պիզտէն շօք ուզազ օլմաեան պազը եէրլէրտէ , սէրպէսթիլէթին ճիսմի տէյիլ , հաթթա իսմի տախի պուլլուսմաթընտան , էհալիլէր եա հիւքիւմաթարընը վէ եախսո վիւքէլա վէ մէմուրինինտէն պիրիսինի կէօլուլէրլինտէ , եա պիրէր տէլիլէ գաշըլուրլարը , վէ եախսո եա եիւզիւ գուեու գաբանըպ , վէ եատա էլէրինի կէօքսլէրինէ գօեարազ վէ կէօզլէրինի եէրէ տիքէրէք պիրէր օտուս բարչաթը կիսի տաւրա գալորըլարը թագտիրտէ , հէր նէվի ալսըզլըգ , էտէպսիլը լիք , վէ իթաթթաղըլըգ հէր կիւն վէ հէր սասթ վուգու պուլլուսագտա իքէն , մուղայիրի օլարագ Ամէրիգատա , նիշէ մուղազամ գաթլարտան պաշգա , պիլղաթ ընթիլէրինէ տախի , էն պտեաղը պիր առամ , լիսանէն տիւրիւ սիթէմ վէ հաթարէթլէր իտէպիլմէքտէ , պիլա ճէզա գալմագտա , վէ եինէ չիւրազէյի իտարէ վէ հիւքիւմէթէ հիւ պիր սէքթէ կէլմէքտէ տիր : տիլմէքտիր քի , պէնիի առէմի ուսուլ ու նիգամա ալըշորարագ , տայիրէի պէտէ վիլիէթտէն տայիրէի մէտէնիլէթէ իտախալ իթմէքիլին պիրինճի չարէսի , սէրպէսթիլէթինի էլինտէն ալարագ էօրֆիւզէ իտարէ իթմէք օլմաեըպ , իլա հէր նէվի սէրպէսթիլէթինի քէնտուլէ թէրք իթմէք : վէ քէնտուլէ քէնտիսինի թաշըրմագլա օլապիլմէքտէ տիր : նասըրքի , պու տէֆա ընթիսի ճիւմհուր Մ :

Ճօհնսըն հազըթլէրի հազընտա զազէթալարտա օգուեան շու աթիտէքի հիւքեպյէ սէյլէտիկիմիզի թաստիգ իթմէքտէ տիր :

Միւշարիլէյհ հազըթլէրի , պու կիւնլէրտէ վուգուա կէլէն սէլեահաթլարընտա , Օհիօ էօլքէսինտէ Գլէվէլանտնամ մէմէքէթէ կիթտիքլէրինտէ , գալապալըգ իչինտէն պազըլար եուհա շաղըմաեա վէ ըսըզլար չալարագ հազարէթլէր իթմէք չեզըլմըլար իտէտէ , Մ. Ճօհնսըն աալա ֆիւթուր կէթիլմէյիպ , իլա թամ պիր ինկիլիզէ մախսուա օլան վագար իւզըն պուլլուսմուշ տուր :

Գալապալըգ իչինտէն « Եազըգ քի ճէֆֆէրսըն Տէյվիսի ասորմաթըն » տէյի պիրիսի պաղըրտըգտա , ընթիս հազըթլէրի տախի ճէվապ վիլէրէք , « Պէն մէրգուսու ասորմաթըն չիւքի պաշ հաթիմ տէյիլ իտիմ , չիւքի գալթիլէ միւշէրի տէյիլ իտիմ , վէ չիւքի շէրիաթընը քէսմէքլիք հուգուգու պէնտէ տէյիլ իտի : վէ էկէր պու շէյլէր պէնտէ օլա իտի , աաղմաեա շաեան նիշէ առամար թանըր իտիմ , զիւր Շիմալ թարաթընտա Տէյվիստէն զիւտաե իալինլէր վար տըր » տէմիշ տիր :

Թէքրարէն էհալի իչինտէն պիր շօք սէպէր , « Էյ Անտրիու Ճօնսըն , Գօնկրէնին (միլլէթ մէճիսլէրի) թութուղու թարիզ թահսին օլուսմագտա տըր , իմտի սազըն քէնտինի շօք հիտտէթլէնմէքի , գանըն պաշնա սըլաեաղապա տիլմանէ օլմաեաթըն » տէյի պաղըրտըգլարընտա , միւշարիլէյհ տախի ճէվապ վիլէրէք , « Պէն նէ տիվանէյիմ , վէ նէտէ տիվանէ օլմագլըղա արգուս վար տըր : իտիանէթ զըմ նընտա շօք սէպէր իչիթմէքտէյիմ : լաքին էօլլէ սէսլէր ճէնուսլտաքի խայիլէրէ գարըն մէյտան օգուսագտա տէյիլ իտիլէր : հալ պու քի պէն , կէրէք ճէնուպտա վէ կէրէք Շիմալտէ , տայիմա իսիւա նէթէ գարըն չեզմագտաեթմ : վէ շունու տախի սէյլէրիմ քի , պու ալէմոն հիւքմէթ ու ըիպյէթ տէնիլէն շէյի , գաթէն քէնտինէ հիւրմէթ ու ըիպյէթ իթմէքլէյի պիլէլէրէ պօրճիւեուգ » տէմիշ տիր :

Գալապալըգ տան պիր սէս , « Խայիլ » տէյի պաղըրտըղընտա , ընթիս հազըթլէրի տախի , « Շու առամ քիմ իտէ պանա կէօսթիլին , վէ օլ վագրթ պէնիմ իլէ պէրապէր կէօրէճէքսինիզ քի , իպիլիլի պիզգաթ քէնտի եիւզիւստէն անլաշըլաճադ տըր : հալտէ , միւսիւ , մէյտանէ շօք , սէնի պէքլէմէքտէյիմ տէմիշ , վէ հէրքէս թալաթընտան թահսին օլուսարագ էլէր վուրուսմաեա պաշլամըշ տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵԷ

Ավաթըրը ալէմիւսուլը ճէնապը փատիշահիտէն Անատուր բայէլուէրին :

տէն Չարչանպէվէզատէ սէմահէթլու Էսսէյիտ Մէհմէտ Սայիտ Էֆէնտի հազըթլէրինէ թէպտիլէն պիրինճի , վէ իսթանպօլ բայէլուէրինտէն Միտիլիի ֆազիլէթլու Ահմէտ Շաքիր Էֆէնտի հազըթլէրինէ թէպտիլէն իքինճի , վէ Մէքքէյի միւքէրրէմէ բայէլուէրինտէն Էմին իւլֆէթվա Խայիլ Էֆէնտիյէ , միւճէտտէտէն իւչիւնճիւ ըիւթպէլէրտէն պիրէր զըթա Մէճիտիյէ նըշանը զիւնը ինայէթ վէ իհսան պուլլուսմուշ տուր :

Լ Է Ֆ Ե Ի

« Լէֆթէրնամ հայտուտ Պուրսա ճիւլարնտա քէպի գուվլէթ իթմէքտէ տիր :

« Կէչէն հաթթա , մէրգուս նամաթը հայտուտ , պաշնտա 18 նէֆէր բիւրսիլա հարգատաշարը պուլլուստուղու հալտէ , լիվայի սանճաղըն էօթէ թարաթընտա քէպին Եէնի-քէյնամ քէյտէքի Պանայեաեա զիարէթէ կիթմէքտէ օլան 300 նէֆէր գատար Բուսմէ Էրմէնիլէրի էսնայի բահտէ չէվիլէրէք ալը գօյմուշ տուր :

« Զիւարէթճիլէր մէրգուսու օլ ճիւլարարտա պուլլուսմաթը շիւքէսինէ գաթէն գահպ պուլլուստուգլարընտան , շօգլուգլա պիր պիրի իմտաթընա եէթիլմէք նիլէթիլէ , էօլլէ պիր եէրէ թօքլանարագ կիթմէքտէ իմիլլէր , հալ պու քի մէրգուս գարըլարընա չեզտըղը կիւլի , հիւ պիր դայրէթ վէ մուգալմէթ կէօթլէրմէքսինի , քեաֆիքէսիտէ անիտէ թէսիլմէ միւսարաթ իթմիլլէրտիր : Պուսուս իւզլէրինէ Լէֆթէր իւլէրինտէն պալ ալաճազ չիւքլէրի ֆարգ իտէրէք իսթէտիկի կիպի սօյմուշ տուր : վէ մէրգուս քէնտի սանաթընտա բէք մահիր օլտուղուստան , սէլաիկի առամարըն ճիպլէրինի եօղլամաեըպ , իլա աեազ գապլարընը իլէլիլինի ալաշթըրմըշ , վէ խայիլմէ վարա պուլլուստուր : վէ մէպլաղը մէզպուրտան պիր զըսմընը մէրգուսման զիւարէթճիլէրտէն բէք ֆազըր օլմաեա թէվլի իթմիլլէր իտէտէ , պու սանալմէթինին եէրինի տօլտուրմազ իչինիլէր նէֆէր գէնկին Էրմէնի աեթըմըշ , վէ պէչէր եիւզ լիւա վիլմէլէրինի էմր իթմիշ տիր :

« Պուրսա գատըր տախի մէզքիւր եօլճուլարըն իչինտէ պուլլուստուղուստան , Լէֆթէր Գլուս Տիւվալըն իսթիհզա վէ հիւճվ թարիզինի էլէ ալարագ , միւճայիլէյհ նաղմէլէր իլէ ըազս իթտիրմէք , վէ ըիւլէգասընա պախըն գէվգ ու սէֆա իլլէմէք իսթէմիլ , վէ միւճայիլէյհ տախի մուգալմէթ իտէճէք օլա ֆալիտէ իթմէյէճէկինի բանա ֆէհմ իլլէտիկինտէն օյնամաեա պաշլամըշ , վէ պուսուս իւզլէրինէ , Լէֆթէր արթըր քիմսէնէ ընճիտէ իթմէյիպ սէլամէթ իւզրէ

եօլարընա կիթմէլերինէ միւսաւատէ իթմիշ տիր :

— Թարաֆը Էշըէֆի հագըէթի փաշաիշահիտէն , Բուսիս սէֆարէթի պաշթերճիւմանը Գօլ Պօկօսլալսքիյէ զայէթ զեյգըլմէթ պիր գըթա գըլըճ իհսան պոլլուլմուշ տուր :

— Տիւնքի Լա թիւրքիտէ , գօնսօլիտլերին ֆայիզլերի վերիլէճէկինէ տայիր պիր իլան օգուլմուշ իսէտէ , Թերճէճէսինի եարըն պէեան իաէրիզ :

— Թըշինի Էվլէլ իպթիտսընտան իթիպարէն Գարաֆէյ քէօրրիւսիւ ֆիեաթլարընըն իքի գաթ օլաճաղը մէս մուլթտան տըր :

— Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ , Ձէյթին չօրպաճըլարընա , Հիւքիւմէթի սէնիյեթ Թարաֆընտան լուլթի ու հիւրմէթ պոլլուլարադ , գանլը դաթիլլէր իշինտէն չըգարըլարադ , Ձապթիյէ իսաթիա իսանէսինտէ Թէմիզ պիր օտա վերիլմիշ , վէ Թաամլարընա վէ սայիր լէվադիմաթլարընա տիդգաթ օլուլմաւը Թէնպիհ գըլընմըշ տըր :

— . . . Խմբագիր :

Միօն ամաթթերթին Գրգ թուոյն մէջ և Ս. Թոթոյս միաբանութեան վերայ նոր յարձակում մի յերնագրով յօդուած մը կարդալով զարմացայ , երբ և Մանգուլմէիդ 146րդ թուոյն մէջ Աշոտ բաղրատունեաց ստորագրութեամբ յօդուածին հարիւրաւոր ականատես աղթանահաւատ վկաներէ ստուգուած պարունակութեանը հերքում մը տեսայ : Հոգ չըրի , գիտնալով որ զայն հերքողը « Սիօն » է , եւ ինք զինքը գրագէտ կարծողի մը վնթի գրիչն է . . . Ուստի իմ յօդուածիս ստուգութիւնը հաստատելու համար վերստին գրիչ ձեռք առնուլ ստիպուեցայ տեղն 'ի տեղը տողելով Տիմոթէոս վարդապետին սրբութեան դէմ ըրած պղծութիւնը եւ յորմէ յառաջ եկած խռովութիւնը ու գայթակղութիւնը , զորոնք թէ որ ձեր ազատախօս եւ ազգօգուտ թերթին մէկ անկիւնը դետեղել բարեհաճիք 'ի նախատինս « Սիօնի » ստալիսութեան , կը խոստանամ որ իշ անգամ նոյն եւ ուրիշ քանի մը վարդապետաց անվայել շարժումներն ալ Ձեզ հաղորդել 'որոնք տեղի ունեցան այս տարի սրբոց վարդանանց տօնախմբութեան երկույն վանքին տպարանին մէջ :

Այս տարի ապրիլ 10ին Տիգրանակերտէն երկու բարեպաշտուհի ուխտաւոր եկած էին , որոնց մէկը նոյն քաղաքի Տ. Գէորգ քահանային երէցիկինն էր եւ միւսն իր հարսը , հարսին ամուսինը Պէյրութ բնակելուն համար , երէցիկինը իր հարսը տմուսինին յանձնելով ինքը հայրենիք վերադառնալու էր : Բայց որովհետեւ նախ Ս. Երուսաղէմ ուխտաւորեաց երկրպագելու եկէր էին , իրենց սենեակ մը տըրուեցաւ Ս. Աթոռոյն Պալմէթաղի վերի յարկը բնակելու : Ապրիլ 16 շաբաթ օրը երէցիկինը վանքէն դուրս ելած եւ հարսը միայնակ մնալը Տիմոթէոս վար-

դապետը դիտելով , անմիջապէս անոնց սենեակը կը դիմէ , հարսը երբ կըտեսնէ զվարդապետը , իսկոյն ոտքի ելլելով կը մերձենայ մեր հայր « սուրբին սուրբ » ալը կը համբուրէ անշուշտ անոր օրհնութիւնը առնելու համար , « Հայր սուրբ » կը հարցնէ հարսին ո՞ր է կեսուրդ , հարսը կը պատասխանէ թէ չուկայ գնաց , վարդապետը մօտ կը մատչի հարսին , եւ քանի օրէ 'ի վեր ձեր վարդապետ ինչո՞ւ չը վճարեցիք ըսելով կըսկըսի գգուել զհարսը , երեսները եւ . . . հ . . . լ կուգէ , եւ զայն լ . . . լ կառաջարկէ . ա՛հ , դժոխային լկտութիւն : . . . հարսը մեր « սրբակրօն » վարդապետին այս լրբենի շարժմանը եւ խնէշ առաջարկութեանը վերայ չուարած , առանց բառ մը կարենալու արտասանել , սենեակէն դուրս կը հրէ զայն , վարդապետը վախնալով որ չըլլայ թէ ուրիշներն իմանան , անպատկառ չաթունքներովն կ'սկսի քծնիլ եւ աղերսել հարսին որ չը տարաձայնէ իր բարբարոս շարժումը , Բայց հարսին աչքերը արտասուքով լցուած կերթայ իր սենեակից Պօսեցի Զ . Կրանեակ վարժուհիին եղելութիւնը պատմելու , եւ տակաւին պատմութիւնը չը լմնցած՝ երեցիկինը վրայ կը հոսանի , եղելութիւնը կիմանայ եւ իսկոյն Տիգրանակերտցի Բակոր եւ պիսկոպոսին փոքրաւորը կանչելով կը պատմէ Տիմոթէոս վարդապետին ըրած սրբապիղծ լկտութիւնը , փոքրաւորը կատաղի զայրոյթով երբ իր եպիսկոպոսին իմացնելու կերթար , յանկարծ աղեղաթաղին մէջ նոյն վարդապետին կը հանդիպի , կը յարձակի վրան եւ քանի մը ապտակի հարուածներով կը պատմէ զայն , աղմուկ մն է կը փրթի , Զակոր եպիսկոպոսը սենեակէն դուրս կը ցատկէ եւ առանց եղելութիւնը իմանալու , փոքրաւորը կը յանդիմանէ եւ վարդապետը իր սենեակը կը հրաւրէ : Փոքրաւորը կը դիմէ սրբազան Պատրիարքին եւ կ'իմացնէ թէ , Տիգրանակերտցի ուխտաւոր երէցիկինը դուրսը կըսպասէ եւ կուգէ իրեն ներկայանալ . սրբազանը , թող դայ կըսէ . — զձեզ առանձին կուգէ տեսնել կըսէ փոքրաւորը , վասն զի գաղտնի խոստովանութիւն մը ունի : Նոյն միջոցին որ Պ . Զ . Զէնճիլճիկանը եւ Պ . Ա . Տէպէճիկանը սրբազանին քովը կը գտնուին եղեր , կ'ստիպուին դուրս ելլել , Երէցիկինը ներս կը մտնէ , եղելութիւնը կը պատմէ եւ կը բողբոջէ : Սրբազան Հայրը համոզելով կը խոստանայ որ այնպիսի սրբապիղծ վարդապետը անպատիւ չը թողուր , եւ երէցիկինը կը խըրկէ իւր սենեակը :

Քանի մը օրէն ետքը քաղաքին եւ օտար ազգաց վանքերուն մէջ տարաձայնութիւնը կը շատնայ : Պ . Զ . Զէնճիլճեանը եւ Պ . Ա . Տէպէճեանը այսպիսի լկտի եւ մոլի վարդապետներու պատճառաւ միաբանութեան եւ ընդհանուր ազգին պատիւը աղարտելու վրտանգը նկատելով կը դիմեն սրբազանին , ուր կը գտնուէին նաեւ Աղէքսանդրացի Ալեքեան մեծապատիւ Զակոր աղան եւ Թարգման Ներսէս վարդապետը , խնդրել կը պարզեն անոնց առջեւ եւ վերջին աստիճան ծանրացած ըլլալը իմացնելով կը խնդրեն որ այս գայթակղութեան առիթը վերցուի մէջ առնէն , սրբազան Պատրիարքը նորէն կը խոս-

տանայ քիչ օրէն զայն վանքէն վաճառելու , եւ քանի մը օրէն ետքը հակառակ իր խոստման զանի տնօրէն Ս . Ժողովոյ անդամ կը կարգէ Թարգման Ներսէս վարդապետի խորամանկ եւ ճիղիլիթ գործունէութեամբը : Թէ որ պատմութեանս մէջ աւելորդ կամ սխալ բառ մը կայ , ես պատրաստ եմ Տէրութեան Տպագրական օրինաց համեմատ դատապարտուիլ եւ պատժուիլ . իսկ թէ որ պատմութիւնս ճշմարիտ է , թող հասկնայ հասարակութիւնը մանաւանդ Աղգ . Վարչութիւնը թէ Սիօնը իրեն համախոհները պաշտպանելու համար գեղեցիկ գործիք մը եղած է . իրեն բարուց զեղծումները եւ իր մէջը եղած գայթակղութիւնները աւելի ծածկելով կուգէ Ս . Աթոռին լոյսը մթագնելու համբաւը եթէ . . . արտաւերել . քան թէ այնպիսի լկտի եւ մոլի վարդապետաց ընթացքները դատապարտելով հրատարակել , զանոնք զգուշացնելու Ս . Աթոռին Ս . սկըզբունքը աշխարհի առջեւ հռչակել . ուստի կատաղարկենք Սիօնի , որ իր միջի ուղղած անպատիւ խօսքերը ետ առնու եւ այսուհետեւ իր պարտաւորութիւնը ձանչէ , ու հետամուտ ըլլայ կրօնի , օրինաց եւ սրբութեան դէմ վարուող վարդապետաց վարքը 'ի լուր հասարակութեան հրատարակել , իսկ թէ որ չ'ուզեր այսպիսի նուիրական պարտաւորութիւն մը կատարել , ես պատրաստ եմ նորէն գրիչ ձեռք առնուլ եւ Սիօնի պարտաւորութիւնը Մանգուլմէի ազատախօս թերթի միջոցով կատարել :

Սիօնը ինչպէս ամէն ոք կը վկայէ թէ տակաւին իննամսեայ կաթնկեր մ'է , աւելի դայեակի մը կը կարօտի քան թէ կաթնտու ըլլալու : Գրիչը արձակեցաւս , ոճը արտաւոր , նիւթերը ազգայնաց համար անօգուտ , Թարգմանութիւնը կերատ , կարծիքները սխալ , դաղափարները ծռու , սկըզբունքը անդրախոհական եւ լեզուն անհամ , այս ամէն թերութիւնները ուղղելէն ետքը պարտաւորութիւն կը դնեմ իր վրայ հրատարակելու :

Թէ ինչո՞ւ ժողովաւորաց ուսումնարանին կրօնական դասատուութիւն(1) կամ գէթ Գրիստոնէական վարդապետութեան դասատուութիւն չըլլար : Թէ վարդապետները առաւօտ եւ երեկոյ ինչո՞ւ եկեղեցի չէն իջնար իրենց Սրբազան պաշտօնը վարելու : Թէ Ներսէս վարդապետը ինչո՞ւ համար տակաւին կապրի վանքին մէջ , քանի որ թովմա Առաքելոյ տունը փառաւոր մզկիթ մը չիսկ տալու , եւ Հայոց գերեզմանատան մէկ մասը Լատինաց ձեռքը յանձնելու առիթ եղաւ :

Թէ Տիմոթէոս վարդապետը Տիգրանակերտցի կնոջ կոյս ամուսնութիւնը պղծելու համար , ինչո՞ւ Տնօրէն Ժողովոյ անդամ կընտրուի . եւ վանքէն չ'վաճառուի :

(1) Ասոր համար քանիցս անգամ առաջարկուած են՝ արդի Տնօրէն դասատու Պ . Թարութիւն Զինճիլճեան եւ Պ . Կարապետ Եաղճընեան երկրորդ դասատուն Սրբազան Պատրիարքին , բայց չեմ գիտեր ի՞նչ պատճառաւ ետ մնացած է այսպիսի կարեւոր տնօրէնութիւն մը :

Թէ Բակորեան, Էռնարարապետեան եւ Ներսիսեան իրարու արիւնարբու կուսակցութիւնները ինչո՞ւ Ս. Աթոռին յառաջագիծութեան առջեւ անխախտ թումեր կը տնկեն:

Թէ այս տարուան նոր ձեռնադրուած վարդապետներուն մէջէն ինչո՞ւ երկուքը միայն արժանաւոր եւ հինգը անարժան են, քանի որ Արքայանը ուխտած էր տգէտները չը ձեռնադրել:

Թէ երկու տարի յառաջ Հոպպէի Մարեամ տիկնոջ հետ լիտուոյ Սրապիոն վարդապետը ինչպէ՞ս Ս. Դմիտրեան վանքին Տեսուչ կը նստուի, քանի որ Ս. Աթոռոյ, կըրօնի եւ ազգին պատիւը պղծեց:

Թէ Ներսէս, Տիմոթէոս եւ Աթանաս վարդապետները ասկէ 4 տարի յառաջ վանքին երկու հարիւր հազար դահկանէն « րէ-իզութենէ գողնալով Աստուածածնայ ճամբան տուն մը շինեցին, ինչպէ՞ս կըլլայ որ փորձուած գողերը վերստին պաշտօնի կարժանաւորուին:

Թէ քանի մը տարի յառաջ Հոպպէի « րէ-իզութենէն ականատես վկաներով ութսուն հազար դահկան գողցող Բառնաբաս վարդապետը, ինչպէ՞ս կըլլայ որ նորէն Վա-մասկոսի րէիզութիւնը դարձեալ անոր կը յանձնուի:

Վերջապէս ասոնց ամէնուն պատճառները մի առ մի կուգեմ տեղեկանալ Սիօնէն, եւ կաղաչեմ որ ատանց կեղծելու ճիշդ պատմութիւնները ներկայացնէ Ազգին, եթէ ոչ ես

Ցաւօք սրտի կափսոսա՛մ, ափսո՛ս Միաբանութեան այն պատուաւոր անդամներուն որոնք անտարբեր եւ անհոգ կը կենան տակաւին եւ չեն բողոքեր Սիօնի այնպիսի անհամ գրուածներուն դէմ, որոնք իրենց յարգը ու պատիւը կը ցեխոտեն, արդեօք աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար չունենալ այնպիսի հանդէս մը, որնոր գարուս սկզբանց եւ ճշմարիտ գաղափարաց բոլորովին հակառակ խմբագրութեան ասպարէզին մէջ հրէշ մը կը ներկայի:

1866 սեպտեմբեր 17

Այստ Բագրատունեանց

ՆԵՎԻՅՅԷ

Պիւլիւք Պօնսրարութենին վէնէ տիյէ կիրոտիյի պիր կօնուօլ (գաւեղ) շէհ-րի մէզպուլտա հըֆզ օլունմագտա իբէն, պու տէֆա մէզքիւր գաւեղըն Ավսթրիա տէվլէթի թարաֆընտան թրիէսթէե նազլ իտիլտիկի, վէ իթաւեա գըրալը հազըթթլէրի վէնէտիյի կէօրմէմիշ օլուպ, վէ շիմտի իսէ պիր տէֆա տիւնեա կէօզիւլէ կէօրմէք արգուսիստէ պուլուն-տուղունտան, իբի պուլունգ իւշ սաաթ գատար մէսաֆէտէ օրան պիր թէփէե կէլէրէք սէյր իթմիշ, վէ Սէն-Մարգըի-իսէսի թէփէսիստէքի ալթուն մէլայիքի պիւլիւք մէսէլրէթ իլէ կէօրմիւշ իտու-հի հավատիսաթտան տըր:

— Ֆրանսա ասկէրինին թիւֆէնըլէ-րի, Շասթօ տէնիլէն իյնէլի թիւֆէնը հէյեթթինէ վազ օլունմագտէ օլուպ, վէ

չու իտուսուստա պէհէր թիւֆէնը իչին 13 ֆրանգ մէսարիֆ կիթմէքտէ օլտու-ղունտան, Ֆրանսա մալիյէսի 52 միլիօն ֆրանգ մէսարիֆ տիւշար օլաճագտըր, չիւնքի 4 միլիօն թիւֆէնկին, մէզքիւր հէյեթթի վազը իճապ իթմէքտէ տիր, շէօյլէ քի, պու կիւնքի կիւն ֆրանսանըն 500 պին ասկէրի օլուպ, հինի մուհարէ-պէտէ 1 միլիօնա իպլաղ գըլըմասը իգ-թիզա իտէճէկիտէն, վէ հարպ ուսուլ-լէրինճէ պէհէր նէֆէր իչին 4 գըթա թիւֆէնը պուլունմագ էլզէմիյեթտէն օլտուղունտան, 4 միլիօն թիւֆէնկին թէպտիլի թարգ ու հէյեթթ իթմէսի լա-զըմ կէլմէքտէ իմիշ:

Եալընըզ թիւֆէնը թամիլի իչին 52 միլիօն ֆրանգ, չօգ մէսարիֆ:

Լաքին թօհաֆը շունտա տըր քի, ին-սանլար պիր թարաֆտան պիր պիրինի զիեատէ վէ գօլայ թէլէֆ իթմէք իչին սիլահլար վէ եօլար իճատ իթտիլէրի հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի մէզ-քիւր միւհիք սիլահլար վէ եօլարա գար-չը ինսանը էօլեմաէն հըֆզ իաիճի շէյ-լէր տախի իհտաս իթմէքտէ տիր, Շէօյլէ քի Պէլճիգատա աուամըն պիրիսի, իւկէլին-տէն գուրչուն կէչմէզ պիր նէվը գարութ իճատ իտիլպ, վէ քէզալիք ֆրանսատա պիրիսի պիր նէվի եէլէք իճատ իլլէմիշ, վէ թէճիւպէսիստէ տախի պաղըրմըշ պիթ-միշ իսէտէ, հէնուզ հիւքիւմէթ թարա-ֆրնտան թէտարիքինէ գարար վէրիլմէ-միշ տիր:

— Հէր շէյտէ գարարա աշըրմագ իյի պիր շէյ օլմատըգտան պաշգա, եա շիմ-տիքի չօճուգլար զիեատէ տուլղուլու օլ-տուգլարնտան, վէ եախօտ էթրաֆըն-տա պուլունտան հալ ու հարէթթլէրտէն զիեատէ թահիլք օլունմալարըլա, պա-եաղըճա եաշըլ աուամլար կիպի հարէ-քէթլէրէ ճիւրաթ իթմէքտէ օլտուգլա-րընտան, հագըլարընտա քէք սէրթ մուա-մէլէ օլունմամալը տըր:

Ֆրանսատա օն իւշ պուլունգ, եաշըն-տա չօճուղուն պիրիսինի, վալտէսի պիր եէրտէն փարա ալմաեա կէօնտէրի, վէ չօճուգ ալտըրը փարաեը հէր նասըլ իսէ թէլէֆ իտէր, վէ վալտէսի սօրտուղուն-տա ունութտուճ ալմաեա տէր, վէ թա-պիլաթիլլէ վալտէսի տարըրըր սըզըլտը-րըր, վէ չօճուգ տախի կիտիպ կէթիլէ-երմ տէյրէք պըրագըպ կիտէր, վէ պիր տախի կէլմէզ, վալտէսի տիկէր պիր չօ-ճուղունու սըգասընտան կէօնտէլմէք նի-յէթիմտէ իբէն, մէրգուճ չօճուղուն քէն-տուլի ասարագ հէլաք իթմիշ օլտուղու-իսպէրինի ալըր, գօշար, իրինի քէսէր, վէ հէքիմ չաղըրըր իսէտէ իշ իշտէն կէչ-միշ իտուկի անաշըլըր:

Քէզալիք 14 եաշընտա գըզըն պիրի-սինէ բէտէրի սուֆրա պաշընտա պաղը թագսիլաթլարը իչին չօգ թագիր իլլէ-

տիլքտէն պաշգա, « Էկէր ագըրը պաշընտ ալմաեաճագ իսէն, կիտիպ քէնտիսի չա-եա աթսան տահա իյի տիր » տիմէսի իւ-զէրինէ, մէրգուճ հիտտէթ իլէ սուլ-լատան գալգորըր պիրլէ տօղու չաեըն քէնարընա կիտէր, վէ գուլագլարընտան քիւրէլէրինի, վէ արգասընտան էլպիսէ-սինի չըգարտըգտան սօնրա քէնտիսինի սուեա աթար վէ ղայպ օլուպ կիտէր:

— Բրուսեա ֆիւթուհաթընը պայիս օլտու տէյի թէվաթուր պուլան իյնէլի թիւֆէնկի իհտաս իտէն Մ. Տրէյսէ, Բրուսեա գրալը հապըթթլէրի թարաֆըն-տան ասըզատէլիք իւնվանը վէրիլմիշ տիր, չիւնքի մէրգուճ զաթէն զէնկին վէ շէօհ-րէթչուար պիր զաթ օլտուղունտան, ան-ճագ ապըզատէլիքտէն մահրուճ պու-լունմագտա իմիշ:

Պիզտէ տախի ասըզատէլիք սաթմագ իսթէեէն աուամլար պիլմէլի տիրլէք քի, ասըզատէլիք պաշգա պիր շէյ իլէ գա-զանըլմանըպ, իլլա տէվլէթ ու միլլէթ, վէ եախօտ ումուճա պիր հիւնէր ու իրամէթ իլէ գագանըմագտա տըր:

Փարիս ղագէթալարընտան պիրիսի պու հալստիսի եազորգտան սօնրա, ին-սանլարըն հէլաքինի պայիս օլունճու պիր շէյ իճատ իտէնէ միւքեաֆաթ վէրիլպ-տէ, նիշէ ումուճա ֆայիտէլի շէյլէր ի-ճատ իտէնէ վէրիլմէզ տէյի սիթէմ իթ-տիկի սըրաուա, էվրօպատան Ամէրիգանա թէլլէր ուգատալագ իբի տիւնեանը պիր պիրինէ պապլաեան, վէ պէնիի աուտէ-պիւլիւք պիր խըրմէթ իթմիշ օլան, վէ շու նիյէթիլինի իճա իթմէք իչին իֆլա-սէ չըգմագ թէհիլքէսիստէ տախի ուղղա-եան զուճբանեա հիշ պիր միւքեա-ֆաթ օլունմատըղընը պիր միսալ տէյի մէյտանէ կէթիլմիշ տիր:

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 2 հոկտեմբեր. ախշամըն սա-աթ 2 վէ 15 տագըգասընտա:

Հայտան ալընան խապէրէ կէօրէ, Ֆիլէ-մէնք տէվլէթինին միլլէթ մէհիսի տաղըլմըշ տըր:

Պէրլին կաղէթ Սրէնէրէ կէօրէ Բրուսիա իլէ Բուսիա պէյնիստէ հիւանի իմթիզաճ պուլունմագտա տըր:

Նիւ-Եօրք, 1 հոկ.

Բամուգ 44

ՐԵՍՄԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

ՕՍՄԱՆԼԸ ՖՈՆՏՈՒՄԸ

Փարիս, 3 հոկտեմբեր.

Էսհամր Ումուճիյէ	աշըլտը 29-25
»	գարանտը 29-25
1865 սէնէսի իսթիգրաղը	242
1865 » » »	240

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱԳԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆՔ ՀԷՐԱԼՅՈՐ ԹԱՊԵԱՆԷՍԻՆՏԷ
ԳԵՑ-ՕՂԼԻՍՏԱ ՏՈՂՈՐ ԾՈՂԱ, ՏՕԹՕՐԱՅ ԱԳՈՒԼԸ
ԳՐԱԶԷՐԼԷՐ ԿԱՐԵՊԵՐԱ ՎԻՍԷՐՈ 319.